

บทที่ 5
บทสรุป และข้อเสนอแนะ

1. บทสรุป

จากการศึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะเห็นได้ว่า ความร่วมมือในการส่งผู้ร้ายข้ามแดน เป็นกลไกที่มีความสำคัญต่อการรักษาความสงบสุขของสังคมโลก แต่จากประสบการณ์ของการส่งผู้ร้ายข้ามแดนทั้งในบริบทของสังคมโลก และในบริบทที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทย ยังพบว่าคงมีอุปสรรคของการส่งผู้ร้ายข้ามแดนอยู่ ปัญหาสำคัญประการหนึ่งก็เนื่องมาจากปริมาณที่มีจำนวนน้อย แต่มีความหลากหลายของสนธิสัญญาว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนมากอันเกิดจากระบบกฎหมายที่แตกต่างกัน สนธิสัญญาแม่แบบว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน จึงได้เกิดขึ้นเพื่อใช้เป็นกรอบมาตรฐานระดับหนึ่งให้แก่ภาคีสมาชิก นำไปปรับปรุงกฎหมาย หรือเป็นแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งผู้ร้ายข้ามแดนของตน เพื่อให้สอดคล้องและเอื้ออำนวยต่อการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ดียิ่งขึ้น

แต่อย่างไรก็ดีตามที่ผู้เขียนได้ยกตัวอย่างกรณีปัญหาที่สำคัญบางประการขึ้นมาศึกษานั้น ก็เพื่อจะวิเคราะห์ว่าสนธิสัญญาแม่แบบของสหประชาชาติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน มีประโยชน์ในการใช้ปรับปรุงกฎหมาย และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งผู้ร้ายข้ามแดนของประเทศไทยหรือไม่อย่างไร ซึ่งจากการศึกษาก็สามารถสรุปประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. ในประเด็นเรื่องคนชาติ สนธิสัญญาแม่แบบได้เปิดโอกาสให้ส่งคนชาติได้ ดังนั้นหากประเทศไทยนำมาปรับปรุงกฎหมายเรื่องการส่งคนชาติเป็นผู้ร้ายข้ามแดน ก็จะทำให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติมากยิ่งขึ้น

2. ในประเด็นเรื่องโทษประหารชีวิต สนธิสัญญาแม่แบบว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน กำหนดแต่เพียงใช้เป็นเหตุปฏิเสธได้ แต่หากเรานำแนวทางของสนธิสัญญาอื่น ๆ มาปรับปรุงด้วย ก็จะทำให้เรื่องโทษประหารชีวิต ไม่เป็นอุปสรรคแก่ความร่วมมือในการส่งผู้ร้ายข้ามแดนอีกต่อไป

3. ในประเด็นเรื่องความผิดทางการเมือง สนธิสัญญาแม่แบบว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน ยังไม่สามารถแก้ปัญหา เรื่องข้อยกเว้นของการไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดนในความผิดทางการเมือง เนื่องจากยังไม่สามารถมีคำนิยามที่ชัดเจนของความผิดทางการเมืองได้

3. ในประเด็นเรื่องการค้ามนุษย์ สนธิสัญญาแม่แบบว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน ยังไม่สามารถกำหนดมาตรการป้องกัน ปัญหาเรื่องข้อยกเว้นของการไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดนในการค้ามนุษย์ หากมีการดำเนินคดีในลักษณะที่เป็นการช่วยเหลือผู้กระทำความผิด เพื่อให้เข้าหลักเกณฑ์ข้างต้น โดยมีได้มีเจตนาดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดจริง ดังนั้นจึงยังไม่สามารถช่วยไทยแก้ปัญหาในประเด็นนี้ได้

4. ในประเด็นเรื่องกระบวนการ สนธิสัญญาแม่แบบได้เสนอรูปแบบของกระบวนการส่งผู้ร้ายข้ามแดนแบบใหม่ คือกระบวนการส่งผู้ร้ายข้ามแดนแบบย่อ ซึ่งสามารถทำให้ประเทศไทยประหยัดระยะเวลา และค่าใช้จ่ายได้พอสมควร

5. ในประเด็นเรื่องผู้ประสานงานกลาง สนธิสัญญาแม่แบบว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน ไม่ได้กำหนดไว้ แต่ในการทำคู่มือฉบับทบทวนสนธิสัญญาแม่แบบโดย UNODC นั้น ก็ได้ชักชวนให้ประเทศต่าง ๆ จัดตั้งผู้ประสานงานเพื่อเป็นผู้รับผิดชอบหลัก อันจะทำให้กระบวนการต่าง ๆ เป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ซึ่งประเทศไทยสามารถนำมาจัดตั้งได้

6. ในประเด็นเรื่ององค์กร สนธิสัญญาแม่แบบว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนไม่สามารถกำหนดองค์กรผู้ตัดสินชี้ขาดได้ว่า ควรจะเป็นองค์กรตุลาการ หรือองค์กรฝ่ายบริหาร เนื่องจากเป็นเรื่องเกี่ยวกับระบบกฎหมายภายในที่จะกำหนดไว้

2. ข้อเสนอแนะ

ผู้เขียนเห็นว่าหากประเทศไทยปรับปรุงกฎหมาย และทำสนธิสัญญาว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนตามแนวทางของสนธิสัญญาแม่แบบจะมีผลดีดังนี้

1. สนธิสัญญาแม่แบบว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน ทำให้ง่ายต่อการกำหนดความผิดที่สามารถส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้ และการวินิจฉัยว่าเป็นความผิดตามพันธกรณีหรือไม่ ดังนั้นในการ

ทำสนธิสัญญาฉบับต่อ ๆ ไป ประเทศไทยควรใช้การกำหนดความผิดที่สามารถส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้ โดยกำหนดเป็นอัตราโทษขั้นต่ำ ตามแนวทางของสนธิสัญญาแม่แบบ

2. การที่สนธิสัญญาแม่แบบฯ จัดให้มีเหตุปฏิเสธชนิดบังคับ และชนิดให้เลือกในกรณีปัญหาที่ศึกษานั้น จะช่วยให้ไทยสามารถมีหลักการที่แน่นอนในการปฏิเสธ ให้ความร่วมมือกับรัฐผู้ร้องขอในกรณีที่ประเทศไทยเป็นรัฐผู้รับคำร้องขอ และในขณะเดียวกันก็จะมีหลักประกันว่าเมื่อประเทศไทยเป็นฝ่ายที่ร้องขอ รัฐภาคีผู้ถูกร้องขอไม่อาจปฏิเสธลอย ๆ ได้

3. สนธิสัญญาแม่แบบฯ จัดให้มีกระบวนการส่งผู้ร้ายข้ามแดนแบบย่อ ทำให้สามารถลดระยะเวลาและภาระค่าใช้จ่าย ดังนั้นเมื่อกฎหมายฉบับใหม่ของไทยที่บัญญัติรองรับกระบวนการส่งผู้ร้ายข้ามแดนแบบย่อไว้ พร้อมทั้งขั้นตอนการปฏิบัติ ประกาศใช้บังคับ ก็จะทำให้กระบวนการแบบย่อสามารถปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

ผู้เขียนเห็นว่าหากประเทศไทยปรับปรุงกฎหมาย และทำสนธิสัญญาว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนตามแนวทางของสนธิสัญญาแม่แบบจะมีผลเสียดังนี้

1. หากประเทศไทยปรับปรุงกฎหมาย และทำสนธิสัญญาตามแนวทางของสนธิสัญญาแม่แบบว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน จะไม่สามารถแก้ปัญหาเรื่องข้อยกเว้น ของการไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดนในความผิดทางการเมือง เนื่องจากสนธิสัญญาแม่แบบยังไม่สามารถกำหนดคำจำกัดความของคำว่า ความผิดทางการเมืองที่ชัดเจนได้ ดังนั้นประเทศไทยควรมีบทบัญญัติต่อท้ายเพิ่มเติมในลักษณะเป็นการพยายามจำกัดความ ว่าการกระทำใดบ้างไม่สามารถอ้างเรื่องความผิดทางการเมืองได้

2. หากประเทศไทยปรับปรุงกฎหมาย และทำสนธิสัญญาตามแนวทางของสนธิสัญญาแม่แบบว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน จะไม่สามารถแก้ปัญหาเรื่องข้อยกเว้นของการไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดนในการดำเนินคดีซ้ำ หากมีการดำเนินคดีในลักษณะที่เป็นการช่วยเหลือผู้กระทำความผิด เพื่อให้เข้าหลักเกณฑ์ข้างต้น โดยมีได้มีเจตนาดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดจริง ดังนั้นประเทศไทยควรนำแนวทางของธรรมนูญศาลอาญาระหว่างประเทศซึ่งมีบทบัญญัติในลักษณะว่าการดำเนินการในลักษณะเป็นการช่วยเหลือผู้กระทำความผิดเช่นนี้ จะไม่สามารถอ้างข้อยกเว้นเรื่องการดำเนินคดีซ้ำได้

ดังนั้นโดยสรุปผู้เขียนมีความเห็นว่า การที่ประเทศไทยจะดำเนินการปรับปรุงกฎหมาย และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งผู้ร้ายข้ามแดน โดยนำเอาสนธิสัญญาแม่แบบว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนขององค์การสหประชาชาติมาเป็นแนวทางนั้น ประเทศไทยจะได้รับผลดีมากกว่าผลเสีย ดังเหตุผลที่ได้ศึกษามาแล้วข้างต้น